

Açık ve Uzaktan Öğretim: Web 2.0 ve Sosyal Ağların Etkileri

Aras Bozkurt

MEM, Eskişehir
arasbozkurt@gmail.com

Özet: Günümüzde, tek yönlü iletişimin olduğu Web 1.0 yerine, içeriğinde değiştirilebildiği Web 2.0 kullanılmaya başlanmıştır. Bu değişim günlük hayatımızı etkilediği kadar açık ve uzaktan öğrenme (AUÖ) sistemlerini de etkilemiştir. Bu değişim sürecinde, akıllı sistemlerin ve yapay zekanın olacağı Web 3.0 ise bir sonraki durak olacaktır. Web 2.0 formal öğrenme sürecinde kullanılmaktadır, peki informal ve nonformal öğretim sistemlerinde mevcut durum nedir? Web 2.0 ve sosyal ağlar AUÖ’de ne gibi etkiler yaratmıştır?

Anahtar Kelimeler: Açık ve uzaktan öğretim, sosyal ağlar, Web.2.0, semantic Web, bağlantıcılık.

Abstract: In today's world, we began to use Web 2.0, in which we can change the content, instead of Web 1.0 in which oneway communication is fundamental. This changing influenced open and distance learning systems (ODL) as well as our daily lives. In this mutation process, Web 3.0, which will have smart systems and artificial intelligence, is going to be next station. Web 2.0 is used in formal learning systems, if that is so, what is the current situation in informal and non-formal learning systems? What kind of effects did social networks and Web 2.0 create on ODL.

Keywords: Open and distance learning, social networks, Web 2.0, semantic Web, connectivism

1. Giriş

Mesafelerin kısaldığı, iletişimin çok hızlı arttığı ve iletişim teknolojileri ile sınırların kalktığı bir dünyada yaşıyoruz. Teknolojik yenilikler ve gelişmeler sonucunda dünyamız artık “küresel köy” haline gelmiştir [1]. “Telgraftan internete, tüm yeni iletişim teknolojileri insanlar arasındaki mesafeleri kısaltmayı ve daha çok bilgiye, daha hızlı bir şekilde ulaşmayı vaat etmektedir” [2]. İnternet ve bilgisayarın insanlık tarihinde yerini yakın zamanda almasına rağmen yarattığı etkiler sadece günlük hayatımızı değil dünya siyasetini bile etkileyecek boyuta gelmiştir. Sosyal ağlar üzerinden iletişime geçerek örgütlenip bir araya gelen insanlar artık kısa bir sürede hükümetleri bile değiştirebilecek güçtedir. Arap baharı olarak tanımlanan ve yakın zamanda meydana gelen gelişmeler sosyal ağların ne kadar güçlü olduklarını gösteren örneklerdendir [3]. Bu değişim sürecinde sosyal ağların gücü yadsınamaz. Sosyal ağlar, Web günlükleri (blog), vikiler (wiki) ve diğer Web 2.0 araçları ile insanlar hem birbirleri hem de siber dünya ile karşılıklı etkileşim içindedirler. İletişimin çok yoğun olduğu ve teknolojinin hayatımızda her geçen gün daha fazla yer aldığı bu değişim süreci içerisinde uzaktan eğitimde Web 2.0 araçlarını içselleştirmiş, formal, informal ve non-formal ortamlarda AUÖ çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmada uzaktan eğitim, Web 2.0 ve sosyal ağ ilişkisi ele alınmış, Web 2.0 araçlarının nasıl uzaktan öğretim ders aracı olarak kullanıldığı ve yaşam boyu öğrenim çerçevesinde öğrenenlerin bu araçları nasıl kullandığı incelenmiştir.

2. Uzaktan eğitim ve diğer bileşenler

Uzaktan eğitim Moore’a göre yazılı ve elektronik iletişim araçları kullanılarak planlı bir ders programı çerçevesinde öğrenci ve öğretmenin zaman ve mekan

açısından bağımsız olduğu, öğrenmenin sağlanması için yapılan her türlü düzenlemedir [4, 5].

Web 2.0 internet ortamında ulaşabilen, kayıt olunup giriş yapabilen bir site veya yapı değildir. Daha çok belirli karakteristik özellikleri taşıyan kaynaklara, sitelere ve gelişmeleri nitelikle için kullanılan bir kavramdır [6]. Web 2.0 terimi ilk defa 2004 yılında O’Reill ve MediaLive International tarafından düzenlenen bir beyin fırtınasında ortaya çıkmıştır. Web 2.0 terimi birçok tanıma sahip olsada, bu terimi ilk defa kullanan Tim O’Reilly tarafından Tablo 1.’daki gibi formüle edilmiştir [7].

Tablo 1. Web 1.0 ve Web 2.0 karşılaştırması

Web 1.0	Web 2.0
Doubleclick	Google AdSense
Ofoto	Flickr
Akamai	Bittorrent
Mp3.com	Napster
Britannicaonline	Wikipedia
personal websites	Bloggıng
Evite	Upcoming.org and evdb
Domain name speculation	Search engine optimization
Page views	Cost per click
Screen scraping	Web services
Publishing	participation
Content management systems	Wikis
Directories (taxonomy)	Tagging (folksonomy)
Stickiness	Syndication

Web 1.0 ile gelişimine başlayan Web; Web 2.0 ile internet kullanıcılarının tek taraflı iletişimi bırakıp, içeriği değiştirebildikleri konuma geldikleri noktadır. Bu bilgiler ışığında evrimin ve değişim sürecinin hala devam ettiğini ve hayatımızda radikal değişikliklere yol açabilecek değişikliklerin olabileceği söylenebilir. Web 2.0 internet ve Web teknolojileri şu an itibarıyla evrimin gelişmiş son halkası ve gelecekte neler olabileceğine dair bir aynadır. Değişim ve gelişim bu hızda sürdüğü takdirde daha geniş ve güçlü halkalarında ortaya çıkacağı söylenebilir.

Web 3.0 insanların Web ile veya Web'in insanlarla olan ilişkisini tanımlayan evrimsel süreçtir [8]. Semantik Web veya Web 3.0, Web'in gelişim sürecinde bir sonraki adımdır[9]. Semantik Web olarak ta bilinen Web 3.0'ün temelleri atılmıştır ve gelişmeye devam etmektedir. Online eğitimciler, uzaktan online eğitimin gelecek safhasına hazırlanabilmek için Web 3.0'ün temel mantığını anlamalıdır[10]. Semantik Web, ekrana yansıtılan bilginin anlamlı olacağı bir süreçtir[11]. Bu veriler ışığında Web 3.0'ı, Web 2.0'in yakın gelecekte ortaya çıkacak daha zeki veliahtı olarak tanımlanabilir.

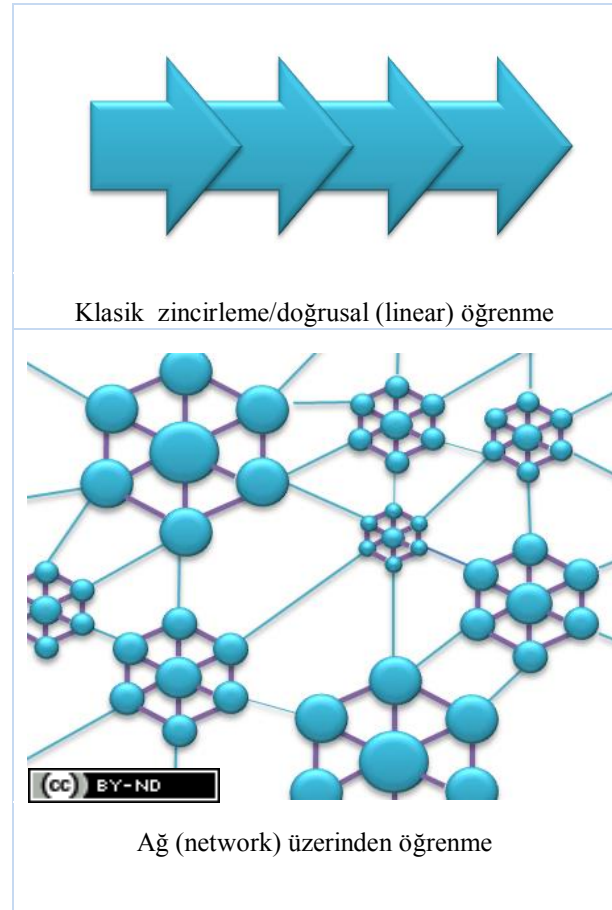
Dijital çağ, dijital nesil: Net vatandaşları. Hızlı ve anında iletişim teknolojilerinin gelişimi, internetin kullanımı, iletişimin teknoloji yoluyla etkili bir şekilde kullanılmasına sebep olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda ekran etkileşiminin yüksek olduğu online topluluklar/toplumlar ortaya çıkmıştır. Dijital çağ ile ortaya çıkan nesil yeni teknolojileri hızla kabul etmiş ve tüketmiştir. Dijital göçmenler (digital immigrants), Generation X veya babyboomers olarak tanımlanan insanlar, genellikle milenyumdan önce doğmuş ve teknolojiyi sonradan benimsemiş nesildir[12]. Milenyumdan sonra doğan kuşaklar genellikle "digital nomads, netizens, millennial generation, generation next, net generation, echoboomers, generation Y veya digital natives" gibi isimlerle anılan teknolojiyle doğmuş ve büyümüş, teknolojiyi günlük hayatlarının önemli bir parçası olarak kabul etmiş ve yeni teknolojik gelişmeleri çok çabuk bir şekilde içselleştirebilmiş nesillerdir ve genellikle dijital yerliler olarak anılırlar. Dijital yerli kavramı teknolojiyi nasıl kullandığımızdan ziyade nasıl yorumladığımızla ilgili bir kavramdır.

Sosyal ağlar (Social Networks) ortaya çıktıkları günden beri milyonlarca kullanıcıyı kendilerine çekmişlerdir. Bu kullanıcıların çoğu günlük hayatlarını sosyal ağlara entegre etmişlerdir. Sosyal ağları bireylerin belirli bir sistem içerisinde sosyal veya yarı sosyal bir profil çizebildikleri, diğer kullanıcılarla iletişime geçip bir bağlantıyı paylaşabildikleri ve kendi ağları üzerinde kendi paylaşımları ve diğerlerinin yaptıkları paylaşımlar üzerinden paralel veya çapraz şekilde birbirlerini görebildikleri Web tabanlı iletişim, paylaşım ve ifade araçlarıdır[13].

3. AUÖ'de Web 2.0 ve sosyal ağları tanımlayan kuramsal çerçeveler

3.1 Bağlantıcılık (Connectivism)

Bağlantıcılık kuramı, bilginin bireyin kendisinde değil dış dünyada olduğunu ileri sürer. Bağlantıcılık, öğrenmeyi bağlar (nodes) oluşturarak ağlar (network) geliştirmek olarak tanımlar. Bağlantıcılık bağlar ve bağların müzantılarıyla ağların kullanılmasıdır [14]. Bağlantıcılık kuramında eğitim eski klasik sistemde olduğu gibi bir zincir halinde aşamalı değildir. Bağlantıcılıkta bağlar ve bu bağların düğümleri (kesişme noktaları) ağı (Network) oluşturur. Klasik sistem bir "fhrist" gibi, Bağlantıcılık ise bir "network" gibi düşünür (Şekil 1.).

Şekil 1. Zincirleme ve ağ şeklindeki öğrenme sistemleri

Hemen hemen her şey bir düğüm olabilir. Düşünceler, duygular, başkalarıyla etkileşimler, yeni bir veri (data) veya bilgi de (information) bir düğüm olabilir. Bu düğümlerin bir araya gelmesi ağı oluşturur. Ağ bir kez oluşturulunca bilgi bir alandan diğerine akar. Düğümlerin arasındaki bağlantı ne kadar güçlüyse, bilgi akışında o kadar güçlü olur [15].

Bağlantıcılığın prensipleri:

- Öğrenme ve bilgi, fikirlerin çeşitliliğinde yatar.
- Öğrenme, belirli düşümlerin veya bilgi kaynaklarının bağlanma sürecidir.
- Öğrenme, insan dışı uygulamalarda bulunabilir.
- Öğrenme kapasitesi, şu anda bilinenden daha önemlidir.
- Öğrenmenin devamlılığını sağlamak için bağlar devam etmeli ve beslenmelidir.
- Alanlar, fikirler ve kavramlar arasındaki bağları görebilmek temel beceridir.
- Tüm bağlantıcı öğrenme etkinliklerinin amacı güncel, doğru bilgidir [15].

Bilgiye ihtiyaç duyulduğu, fakat bilginin ne olduğu, nasıl erişilebileceğinin bilinmediği durumlarda bilgiye bağlanabilmek en önemli beceridir. Bilgi büyümeye ve evrilmeye devam ettikçe, yani bilginin içeriği de sürekli değiştikçe bilgiye ulaşabilmek bir birey için şu anda bilinenden daha önemli olacaktır. Bağlantıcılık, öğrenmenin artık içsel, bireysel bir etkinlik olmadığını ifade eder ve milenyum sonrası dünyadaki tektonik hareketleri açıklayarak günümüz toplumunda bir öğrenme modeli olarak ortaya çıkar. Bağlantıcılık, dijital çağda öğrenenlerin bilgilerini arttırmaları için gerekli olan beceri ve yeterliliklere karşı bir anlayış kazanmalarını sağlar [14, 15]

3.2 Öğrenenin özerkliği ve bağımsız öğrenme

Bu çerçevede Moore ve Wedemeyer bağımsız öğrenmeyi farklı açılardan tanımlamışlardır. Wedemeyer öğrenenlere bağımsız çalışma imkanı sunan ve bu amaçla teknoloji kullanımını gerektiren bir sistem geliştirmiştir. Bu sistem aşağıda sıralanan 10 işlevi yerine getirebilmelidir [16]. Bunlar:

- Zaman ve mekandan bağımsız hizmet sunmak,
- Öğrenme sorumluluğunun büyük bir kısmını öğrenene vermek,
- Öğretim üyelerinin öğrenmeyi kolaylaştırma işlevini yerine getirebilmek için çaba harcamalarını sağlamak,
- Öğrencilere farklı yöntemlerle öğrenme imkanı sağlamak,
- Etkililiği kanıtlanmış bütün öğretim ortamı ve yöntemlerini uygun şekilde kullanmak,
- Öğrencinin en iyi bildiği yoldan öğrenmesine imkan sağlamak için öğretim ortamlarını ve yöntemlerini harmanlayarak kullanmak,
- Dersleri sürekli olarak tekrar tasarlamak ve geliştirmek,
- Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmak ve bu farklılıklara göre seçenekler sunmak,

- Öğrenci başarısını, mekan, öğrenme hızı, yöntem yada sıralama gibi engeller koymadan basit biçimde değerlendirmek,
- Öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine izin vermektir.

Wedemeyer'in bağımsız çalışma kuramı, açık ve uzaktan öğrenmede başarının büyük ölçüde öğretene ve öğrenen arasındaki iletişime bağlı olduğunu vurgulamaktadır [17].

Moore öğretim programındaki etkileşimsel (transactional) uzaklıktan bahsetmektedir [18]. Moore'a göre etkileşimsel uzaklık diyalog, yapı ve bireyin özerkliğinden oluşur. Öğrenme, sadece hayatın belirli evrelerinde olan bir süreç değil hayat boyu devam eden bir süreçtir. Öğrenme önceden belirlenen hedeflerden ziyade günümüz post-modern dünyasında öğrenenin gereksinimlerine göre belirlenmektedir. Bağımsız öğrenmede öğrenen, öğrenme sürecindeki sorumluluğunu kabul eder ve buna göre davranır.

Öğrenme sürecinde bireyin gereksinimlerini karşılaması açısından bilgiye istenilen zaman, istenilen yerde erişebilme isteği bireyleri sayısal öğrenme ortamlarına yöneltmiş ve bunun için Web 2.0 araçları, özellikle sosyal ağlar uzaktan ve yaşam boyu öğrenme ortamlarına dönüşmüşlerdir. Sosyal ağlar vakit geçirmeye olanak tanıyan bir eylem şeklidir. Sürekli veri akışı ve bilgiye maruz kalmak, rastgele veya farkında olmadan öğrenme kavramlarını, sosyal ağlar ile ön plana çıkarmıştır. Sosyal ağlar; iletişim ve etkileşimin güçlü olması, birçok öğrenme ortamını öğrenenlere sağlaması, anında çok fazla sayıda dönüt alınabilmesi ve son olarak öğrenme sürecinde yapının çok önemli olmaması açısından önemli bir uzaktan, yaşam boyu öğrenme aracı olarak düşünülebilir.

Formal eğitim, bilginin çok hızlı değiştiği, bireylerin bilgiyi çok hızlı tükettiği günümüz dünyasında yavaş kalmaktadır. Bilgi yapılandırılıp öğrenene sunulana kadar güncelliğini kaybetmektedir. Sürekli yeni bilgilere maruz kalınan bilişim ve iletişim çağında sosyal ağlar ağı büyüklüğü de düşünüldüğünde barındırdıkları yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış öğretim ortamlarıyla bireylerin bilgiye istedikleri yerde, istedikleri zaman ulaşmaları açısından önemli araçlardır.

4. Sosyal ağlar üzerinde uzaktan eğitim uygulamaları

Uzaktan eğitim; günümüze kadar mektup, radyo, televizyon ve bilgisayar iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Günümüzde bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile online eğitim, e-öğretim, eğitim 2.0 gibi kavramlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu tanımların ortak referans noktaları İnternet, Web ve de bilgi ve iletişim teknolojileridir (Information and communication Technologies: ICT).

Online öğrenme ortamları, bireylerin öğrenme şekillerini kökten değiştirmiştir. İnternet bağlantısı ve internet protokolü WWW (World Wide Web) kimsenin hayal edemeyeceği bir şekilde işbirlikçi öğrenme ve bilgi paylaşımı konusunda çığır açmıştır [19]. Uzaktan öğrenme ortamları formal, informal veya non-formal biçimlerinde olabilir. Formal öğrenme ortamları senkron veya a-senkron eğitim şeklinde bir ders programı çerçevesinde yürütülebilir. Öğretim yönetim sistemleri (Learning management systems: LMS) ve interaktif öğrenme sayfaları yapılandırılmış öğrenme ortamları için örnek olarak verilebilir.

Günümüzde insanların öğrenme ve araştırma istekleri bireyleri araştırmaya, keşfetmeye ve öğrenmeye yönlendirmektedir. Bu gerekliliğin sonucu olarak da Web 2.0 ve sosyal ağlar üzerinde grup iletişiminin, akran dönütünün ve işbirlikçi çalışmanın çok yüksek olduğu gruplar, topluluklar ve sayfalar doğmuştur. Bu öğrenme ortamlarında yemek yapmaktan matematik öğretilimine, yabancı dil eğitiminden Web sayfası tasarlamaya kadar çeşitli konularda ileri düzey informal eğitim verildiği söylenebilir. Arama motoruna yazılan anahtar kelimenin sonucu olarak arama motorunun öneriler sunması ve arama sonuçlarını (öğrenme materyalleri) sunması Web 2.0 üzerinden yapılandırılmamış öğrenmeye güzel bir örnektir ve bu yüzyılda bilgisayar kullanan hemen hemen her bireyin gerçekleştirdiği bir eylemdir.

Teknolojinin hayatımızın her evresine girdiği ve hayatımızı hızla değiştirdiği bilişim çağında internet ve Web teknolojileri açık ve uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenci tanımları da yeni paradigmalarda çerçevesinde değişmiştir (Tablo 2.).

Tablo 2. Klasik yüz yüze eğitim ve online eğitimdeki rollerin karşılaştırılması [19].

Öğrenme şekli	Öğretmenin rolü	Öğrencinin rolü	Öğrenme ortamı
Yüz yüze eğitimde geleneksel sistem	İdareci, uzman, denetleyici, disiplin sağlayıcı, bilgi sağlayıcı, zaman denetleyicisi, hedef belirleyici.	Dinleyici, alıcı, pasif öğrenci, öğretmenin değerlendirmesine bağlı, çıkar.	Objektif, öğretmen merkezli, son derece yapısal, yüzeysel öğrenme.
Online öğrenmede destekleyici sistem	Kaynak, yardımcı, moderatör, destekleyici, koç, gözlemci, danışman.	Problem çözücü, keşfedici, işbirlikçi, moderatör, hedef belirleyici, katılımcı.	Yapıcı, öğrenci merkezli, işbirlikçi, öğrenme odaklı, öğretmene daha az bağlı, üretici, öğrenme stratejilerine önem veren.

5. Öğrenme sürecindeki yeni trendler

Web 2.0 ile öğrenme sürecinin aşağıdaki gibi değişebileceği söylenebilir [15].

- Öğrenenler hayatları boyunca belirli bir konudan ziyade muhtemelen birbirinden bağımsız farklı konulara yönelecektir.
- İnfomal öğrenme öğrenim deneyimlerinin önemli bir parçasıdır. Formal öğrenme artık öğrenim hayatımızın önemli bir kısmını oluşturmaz. Öğrenme günümüzde farklı şekillerde gerçekleşir: deneyim toplulukları, kişisel ağlar ve görevleri tamamlamaya ilintili olarak gerçekleşir.
- Öğrenme bir ömür boyunca devam eden bir süreçtir. Öğrenme ve iş ile ilgili etkinlikler artık ayrılamazlar. Hatta çoğu zaman aynı şeylerdir.
- Teknoloji beynimizi de değiştirir. Kullanılan araçlar düşünme şeklini tanımlar ve şekillendirir.
- Organizasyon ve bireyler öğrenen organizmalardır.
- Daha önceleri öğrenme teorileriyle açıklanan birçok sürecin teorilerle ilişkisi azaltılabilir veya teknolojiyle desteklenebilir.
- Nasıl ve ne bilgisi, nerede bilgisiyle tamamlanır.

6. Küresel bir fenomen: Facebook

Facebook şubat 2004'te Mark Zuckerberg tarafından kurulmuş bir sosyal ağ sitesidir [20]. 2012 yılı itibarıyla Alexia internet istatistik sitesine göre Facebook bir milyar aktif kullanıcıya sahiptir [21].

Facebook her ne kadar sosyal bir ağ olarak ortaya çıkmışsa da günümüzde eğlence, iletişim, öğrenme gibi çok değişik amaçlarla da kullanılmaktadır. Web 2.0 ile beraber doğan ve post modern anlayışın gereği olarak çok amaçlı bir yapı olarak ortaya çıkan facebook özellikle sayfa ve grupları ile informal veya non-formal öğrenme araçları olarak da kullanılmaktadır. Facebook sayfaları, metin, görsel, video ve ses içeriklerini birbirinden bağımsız veya bir arada sunmaya olanak sağlayan bir yapıya sahiptir. Yayınlanan içerikleri etiketleme seçeneği mevcuttur. Ayrıca sayfa takipçileri, içeriği kendi profillerinde veya başka bir sayfa veya grupta paylaşabilirler, özel veya grup mesajı olarak gönderebilirler. Beğenilen iletiler kişinin takipçileri tarafından da sayfa akışında görünür, çok fazla ilgi çeken ve beğeni alan iletiler haber akışında üst sıralara çıkar. Yani bir sayfada yayınlanan bir ileti sadece sayfa takipçilerine değil, takipçinin listesindeki diğer Facebook kullanıcılarına da ulaşır (virality).

Vikiler, Web günlükleri ve Facebook gibi diğer sosyal ağ ve Web 2.0 ortamları farklı fırsatlar sunmaktadır. 2008 yılında Siemens ve Downes tarafından Bağlantıcılık kuramı ile örtüşebilecek bir ders formatı olarak ortaya "CCK08" olarak bilinen "Connectivism and Connective Knowledge" adlı "kitleli açık çevrimiçi ders" (Massive open online course: MOOC)

yapılmış ve ders ortamı olarak Web, ders aracı olarak ta Web 2.0 araçları kullanılmıştır [22, 23]. Daha sonra bu şekilde farklı dersler de tasarlanmış ve içerisinde binlerce öğrencinin olduğu farklı MOOC'lar yapılmıştır [24]. Bu başarılı girişimler Web 2.0 ve sosyal ağların eğitim sürecine nasıl uyarlanabileceğine ve bu araçların gelecekte uzaktan eğitime sağlayacağı katkı üzerine iyi örnekler olarak verilebilir.

Sosyal Web araçları farklılıklar göstermelerine rağmen bilgiyi üretmede, paylaşmada ve sosyal ağlara katılma noktalarında ortak özellikler sergilemektedir. Bu çerçevede Web 2.0 araçları ve sosyal ağlar bilgisayar destekli işbirliğine dayalı günümüz ve geleceğin öğrenme fırsatları olarak değerlendirilebilir [25]. Öğretim yönetim sistemi gibi formal yapıların yanında sosyal ağlar, Web günlükleri ve kullanıcıların içerik oluşturabildikleri diğer Web 2.0 araçları içeriğin sunulmuş biçimine ve öğrenenin bilgiye ulaşma şekline göre informal veya nonformal öğrenme ortamları olarak karşımıza çıkmaktadır.

7. Sonuç

Twitter, Facebook gibi sosyal ağlar günümüzde büyümelerine katlanarak devam etmekte ve mükemmel fırsatlar sunmaktadır. Sosyal ağlar mobil teknolojilerle her an her yerde ulaşılabilir kaynaklardır. Yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımlarla hazırlanan içerikler, sosyal ağlar üzerinden kullanıldığında işbirliği ve bilgi paylaşım oranlarının çok yüksek olduğu sayfaların uzaktan eğitim araçları olarak kullanılmasına veya bu sistemler üzerinden kullanılabilecek öğretim programları olarak tasarlanmasına olanak sağlayabilir.

Netizens, Dijital yerliler (digital native), Y nesli (Y gen) gibi terimlerle ifade edilen bilişim teknolojilerini ve interneti günlük hayatlarının rutin bir parçası olarak kabul eden ve çok iyi kullanabilen günümüz nesli öğrenme, iletişim ve daha birçok günlük iş için sosyal ağlar üzerinde oluşturdukları profillerle dijital kimlikler oluşturmakta ve sosyal ağları kullanmaktadırlar. Bu profiller çoğu zaman gerçekten kim olduklarını yansıtan profiller değildir, tamamıyla farklı veya olmak istedikleri kişiler de olabilirler. Bu yüzden bu profilleri kullanan kişiler, bilgiye ulaşma veya kendilerini ifade etme süreçlerinde çok rahat davranırlar.

Öğrenme bireylere bir paket halinde sunulan bilgi değil; parçalardan oluşan, zaman, mekan ve öğreten gibi ifadelerin anlamlarının çok esnek olduğu bir süreçtir. Bu süreçte öğrenme bireyin ihtiyaç duymasıyla başlar; formal öğrenme ortamlarındaki gibi öğrenme amacı ve çıktıları yoktur. Bunun yerine bireyin öğrenme ihtiyacı ve bu ihtiyacı ne kadar tatmin ettiği. Birey ağ üzerinde aynı anda hem öğrenen hem de öğreten konumundadır. Bir ağda birden fazla öğrenen ve öğreten vardır.

Sosyal paylaşım araçları, günümüzde birçok resmi kurum tarafından iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Aynı şekilde eğitim kurumları, sosyal paylaşım siteleri ve diğer Web 2.0 araçlarını kullanarak büyük kitlelere ulaşmakta ve bu araçlar ile bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır. Günümüzde özellikle dijital nesil zamanlarının çoğunu çevrim içi olarak geçirmekte, interneti günlük hayatlarının bir parçası olarak kabul etmektedirler. Genç nüfusun yarattığı potansiyel düşünüldüğünde sosyal paylaşım araçları; uzaktan eğitim, yaşam boyu öğrenme ve e-öğrenme kavramları için inanılmaz fırsatlar sunmaktadır.

8. Kaynakça

- [1] McLuhan, M., *“The Gutenberg Galaxy : the making of typographic man”*, Toronto, Canada: University of Toronto Press, 293 (1962).
- [2] Friedman, T. L., *“The World is flat: A brief history of twenty-first century”*, New York: Picadorusa, 204 (2007).
- [3] Comminos. A., *“Twitter revolutions and cybercrackdowns User-generated content and social networking in the Arab spring and beyond”*, Association for Progressive Communications (APC), 4 (2011).
http://www.apc.org/en/system/files/AlexComminos_MobileInternet.pdf (Erişim Tarihi: 23.11.2011)
- [4] Keegan, D. *“Foundations of Distance Education”*, New York: RoutledgeFalmer, 43 (2003).
- [5] Moore, M. G. & Kearsley, G., *“Distance education: A systems view”*, 3. Baskı, Wadsworth Publishing. Boston, MA, (2005).
- [6] Bartolome, A. *“Web 2.0 and New Learning Paradigms”*, (2008).
<http://www.elearningeuropa.info/files/media/media15529.pdf> (Erişim Tarihi: 17.11.2011)
- [7] O'Reilly, T. *“What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software”*, (2005).
<http://oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html?page=1> (Erişim Tarihi: 17.11.2011)
- [8] Green, M. *“Better, Smarter, Faster: Web 3.0 and the Future of Learning”*, T+D, 71 (2011).
- [9] Yu, L. *“Introduction to the Semantic Web and Semantic Web Services”*, Boca Raton, FL: Chapman & Hall/Crc, 8 (2007).
- [10] Morris, R. D. *“Web 3.0: Implications for Online Learning. TechTrends”*, 55(1), 8 (2011).
- [11] Ohler, J. *“Web 3.0 - The Semantic Web Cometh”*, Docstoc, 2 (2008)

<http://www.docstoc.com/docs/25619755/Web-30---The-Semantic-Web-Cometh> (Erişim Tarihi: 05.12.2011)

[12] Bennett, S.; Maton, K.; Kervin, L. “*The ‘digital natives’ debate: A critical review of the evidence*”, *British Journal of Educational Technology* 39(5), 775–786 (2008).

[13] Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. “*Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*”, *Journal of Computer-Mediated Communication* (13)1, (2007). <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/pdf> (Erişim Tarihi: 17.11.2011)

[14] Siemens, G. *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*, *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, (2)1, (2005). http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm (Erişim Tarihi: 21.11.2011)

[15] Siemens, G. “*Connectivism: Learning as Network-Creation*”, *American Society for Training & Development* (2005). http://www.astd.org/LC/2005/1105_seimens.htm (Erişim Tarihi: 21.11.2011)

[16] Simonson, M.; Schlosser, C. ve Hanson, D. “*Theory and distance education: A new discussion*”, *American Journal of Distance Education*, 13(1), 60-75 (1999).

[17] Aydın, C. H. “*Açık ve uzaktan öğrenme: Öğrenci adaylarının bakış açısı*”, Ankara: Pegem Yayıncılık (2011).

[18] Moore, M., G., “*Theory of transactional distance*”, (1997). <http://www.aged.tamu.edu/research/readings/Distance/1997MooreTransDistance.pdf> (Erişim Tarihi: 05.12.2011)

[19] Dabbagh, N., Bannan-Ritland, B. “*Online Learning Concepts, Strategies and Application*”, New Jersey: Pearson Education Press, 3,53 (2005).

[20] Carlson, N. “*At Last -- The Full Story Of How Facebook Was Founded*”, *Business Insider*(2010). <http://www.businessinsider.com/how-facebook-was-founded-2010-3#> (Erişim Tarihi: 17.11.2011)

[21] <http://www.alex.com/siteinfo/facebook.com> (Erişim Tarihi: 17.11.2012)

[22] de Waard, I.; Koutropoulos, A.; Özdamar Keskin, N.; Abajian, S.C.; Hogue, R.; Rodriguez, C.O.; Gallagher, M.S., “*Exploring the MOOC format as a pedagogical approach for mLearning*”, *Proceedings from mLearn 2011, Beijing, China.* (2011). http://mlearn.bnu.edu.cn/The_Ten_Outstanding_Papers.html

[23] Fini, A. “*The Technological Dimension of a Massive Open Online Course: The Case of the CCK08 Course Tools*”, *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(5), (2009). <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/viewArticle/643>

[24] Rodriguez, O. “*MOOCs and the AI-Stanford likecourses: Two successful and distinct course formats for massive open onlinecourses*”, *European Journal of Open and Distance Learning*, 15. (2012). <http://www.eurodl.org/index.php?p=current&article=516>

[25] Paus-Hasebrink, I.; Wijnen, C. V.; Jadin, T. “*Opportunities of Web 2.0: Potentials of learning*” *International Journal of Media and Cultural Politics*,(6)1,51,2010.